

Lagrådsremiss

Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 31 maj 2011

Nyamko Sabuni

Linda Utterberg
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (försökslagen) ersätts med en ny permanent lag.

Enligt den nya lagen ska Konsumentombudsmannen kunna biträda en konsument vid allmän domstol eller hos Kronofogdemyndigheten som ombud i en tvist med en näringsidkare, om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas. Lagens särskilda regler om rättegångskostnader gör förfarandet i stort sett kostnadsfritt för konsumenten. Kostnadsskäl ska därmed inte hindra konsumenter från att driva mål av principiellt intresse. Den nya lagen motsvarar vad som gäller enligt försökslagen.

Lagrådsremissen innehåller också vissa förslag till konsekvensändringar i lagar med anledning av Lissabonfördragets ikraftträdande.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas	6
2.3	Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619).....	7
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister	8
2.5	Förslag till lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451).....	9
2.6	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).....	13
2.7	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	15
3	Ärendet och dess beredning.....	16
4	En ny lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister	16
5	Lagändringar med anledning av Lissabonfördraget m.m.	20
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	20
7	Konsekvenser.....	21
8	Författningskommentar.....	22
8.1	Förslaget till lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister.....	22
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas	27
8.3	Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619).....	28
8.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister	29
8.5	Förslaget till lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451).....	29
8.6	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).....	31
8.7	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	32
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian (Ds 2010:48).....	33
Bilaga 2	Promemorians författningsförslag	34
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	36

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister,
2. lag om ändring i lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
3. lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619),
4. lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister,
5. lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451),
6. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486),
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister mellan konsumenter och näringsidkare.

2 § I en tvist mellan en konsument och en näringsidkare får Konsumentombudsmannen besluta att biträda konsumenten som ombud vid allmän domstol och hos Kronofogdemyndigheten, om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas.

3 § Under den tid som Konsumentombudsmannen är ombud enligt denna lag ska konsumenten få de förmåner som avses i 16–20 §§ rättshjälpslagen (1996:1619). Kostnaderna för förmånerna ska stanna på staten.

Konsumentombudsmannen beslutar om en sådan utredning som avses i 17 § rättshjälpslagen samt om ersättning till den som medverkat vid utredningen.

4 § Om Konsumentombudsmannen enligt denna lag biträder en konsument vid talan i allmän domstol, ska bestämmelserna om tvistemål om mindre värden i 1 kap. 3 d §, 10 kap. 8 a § och 18 kap. 8 a § rättegångsbalken inte tillämpas.

5 § Om konsumenten enligt 18 kap. rättegångsbalken är skyldig att ersätta näringsidkaren för dennes rättegångskostnader, ska staten i stället för konsumenten förpliktas att betala dessa kostnader. Staten svarar dock inte för näringsidkarens kostnader om dessa uppstått efter det att Konsumentombudsmannen upphört att vara ombud och näringsidkaren under rättats om detta.

Om näringsidkaren genom handlande som avses i 18 kap. 6 § rättegångsbalken orsakat uppskov i målet eller på annat sätt vållat kostnad för Konsumentombudsmannen, är näringsidkaren skyldig att ersätta staten för denna kostnad.

6 § I 32 § 7 rättshjälpslagen (1996:1619) finns bestämmelser om att beviljad rättshjälp ska upphöra om Konsumentombudsmannen beslutar att biträda konsumenten.

7 § Konsumentombudsmannens beslut enligt denna lag får inte överklagas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
 2. Lagen tillämpas även på ärenden enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister som inletts före utgången av 2011.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag gäller näringsidkares marknadsföring av sådana produkter av glas som omfattas av nummer 7013 i *Europeiska gemenskapens tulltaxa som finns intagen i bilaga 1 i rådets förordning (EEG) nr 2658/87.*

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller näringsidkares marknadsföring av sådana produkter av glas som omfattas av nummer 7013 i *Europeiska unionens tulltaxa i bilaga 1 till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan*¹.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ EGT L 256, 7.9.1987, s. 1 (Celex 31987R2658).

2.3 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619)

Härigenom föreskrivs att 32 och 35 §§ rättshjälpslagen (1996:1619) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

32 §

Rättshjälpsavgift inte betalas enligt 25 §,
2. den rättssökande har lämnat oriktiga uppgifter och rättshjälpsavgift inte skulle ha beviljats om riktiga uppgifter hade lämnats,
3. den rättssökande uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har lämnat oriktiga uppgifter, som varit ägnade att leda till för låg rättshjälpsavgift,
4. den rättssökandes ekonomiska förhållanden har ändrats så att han eller hon inte längre är berättigad till rättshjälpsavgift,
5. ett rättshjälpsbiträde entledigas utan att ett annat rättshjälpsbiträde förordnas,
6. det med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde samt omständigheterna i övrigt inte längre är rimligt att staten bidrar till den rättssökandes kostnader.

Rättshjälpsavgift ska betalas enligt 25 §,
2. den rättssökande har lämnat oriktiga uppgifter och rättshjälpsavgift inte skulle ha beviljats om riktiga uppgifter hade lämnats,
3. den rättssökande uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har lämnat oriktiga uppgifter, som varit ägnade att leda till för låg rättshjälpsavgift,
4. den rättssökandes ekonomiska förhållanden har ändrats så att han eller hon inte längre är berättigad till rättshjälpsavgift,
5. ett rättshjälpsbiträde entledigas utan att ett annat rättshjälpsbiträde förordnas,
6. det med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde samt omständigheterna i övrigt inte längre är rimligt att staten bidrar till den rättssökandes kostnader, *eller*
7. Konsumentombudsmannen beslutar att biträda den rättssökande enligt lagen (2011:000) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister.

35 §

Om rättshjälpen upphör på någon av de grunder som anges i 32 §, ska den rättssökande i skälig omfattning återbetala kostnaderna för rättshjälpen till staten.

Om rättshjälpen upphör på den grund som anges i 33 §, ska de kostnader för rättshjälpen som överstiger rättshjälpsavgiften inte återbetalas till staten.

Om rättshjälpen upphör på någon av de grunder som anges i 32 § 1–6, ska den rättssökande i skälig omfattning betala tillbaka kostnaderna för rättshjälpen till staten.

Om rättshjälpen upphör på någon av de grunder som anges i 32 § 7 och 33 §, ska de kostnader för rättshjälpen som överstiger rättshjälpsavgiften inte återbetalas till staten.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Härigenom föreskrivs att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 december 1997 och gäller till utgången av december månad 2011.

Lagen tillämpas även på ärenden i vilka Konsumentombudsmannen beslutat om sitt biträde före utgången av december månad 2011.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011.

2.5 Förslag till lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451)

Häri genom föreskrivs att 1, 4, 11, 12, 27, 30 b och 36 §§ produktsäkerhetslagen (2004:451) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag syftar till att säkerställa att varor och tjänster som tillhandahålls konsumenterna inte orsakar skada på person.

Genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet.

Genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet², senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 596/2009³.

4 §

Bestämmelserna i 7–9, 11 och 12 §§ *skall* inte tillämpas på varor när det gäller risker som omfattas av särskilda säkerhetskrav i någon annan författning eller i en *EG-förordning*.

Bestämmelserna i 13–18 och 20–45 §§ *skall* inte tillämpas på varor i den utsträckning det i någon annan författning som genomför ett *EG-direktiv* eller i en *EG-förordning* finns bestämmelser som reglerar samma fråga och som har samma syfte.

Bestämmelser i någon annan författning än som avses i andra stycket *skall* tillämpas på varor i stället för 13–18 eller 20–45 §, i den utsträckning bestämmelserna reglerar samma fråga och har samma syfte samt uppfyller motsvarande krav i denna lag.

Bestämmelserna i 7–9, 11 och 12 §§ *ska* inte tillämpas på varor när det gäller risker som omfattas av särskilda säkerhetskrav i någon annan författning eller i en *EU-förordning*.

Bestämmelserna i 13–18 och 20–45 §§ *ska* inte tillämpas på varor i den utsträckning det i någon annan författning som genomför ett *EU-direktiv* eller i en *EU-förordning* finns bestämmelser som reglerar samma fråga och som har samma syfte.

Bestämmelser i någon annan författning än som avses i andra stycket *ska* tillämpas på varor i stället för 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 eller 45 §, i den utsträckning bestämmelserna reglerar samma fråga och har samma syfte samt uppfyller motsvarande krav i denna lag.

² EGT L 11, 15.1.2002, s. 4 (Celex 32001L0095).

³ EUT L 188, 18.7.2009, s. 14 (Celex 32009R0596).

11 §

En vara som uppfyller en svensk standard som överför en Europa-standard *skall* anses säker i fråga om sådana risker som omfattas av standarden, om *Europeiska gemenskapernas kommission enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet har offentliggjort en hänvisning till standarden i Europeiska unionens officiella tidning.*

Hänvisningar till sådana standarder kungörs av den myndighet som regeringen bestämmer.

En vara som uppfyller en svensk standard som överför en Europa-standard *ska* anses säker i fråga om sådana risker som omfattas av standarden, om *Europeiska kommissionen har offentliggjort en hänvisning till standarden i Europeiska unionens officiella tidning enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet.*

12 §

När man i andra fall än som avses i 11 § *skall* bedöma om en vara eller tjänst är säker *skall* särskilt beaktas

1. andra svenska standarder än sådana som avses i 11 §,
2. rekommendationer från *Europeiska gemenskapernas kommission* med riktlinjer för bedömningen av varors eller tjänsters säkerhet,

3. god sed för produktsäkerhet i den berörda branschen,
4. den aktuella vetenskapliga och tekniska kunskapsnivån, och
5. den skyddsnivå som konsumenterna rimligen kan förvänta sig.

När man i andra fall än som avses i 11 § *ska* bedöma om en vara eller tjänst är säker *ska* särskilt beaktas

2. rekommendationer från *Europeiska kommissionen* med riktlinjer för bedömningen av varors eller tjänsters säkerhet,

27 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *skall* efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas även om en vara *skall* anses säker enligt 11 § eller en vara eller tjänst uppfyller sådana kriterier som anges i 12 §, om det visar sig att varan eller tjänsten trots detta är farlig.

Särskilda bestämmelser om befogenheter för tillsynsmyndigheterna att ingripa mot farliga varor som förs in från tredje land finns i *rådets förordning (EEG) nr*

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *ska* efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas även om en vara *ska* anses säker enligt 11 § eller en vara eller tjänst uppfyller sådana kriterier som anges i 12 §, om det visar sig att varan eller tjänsten trots detta är farlig.

Särskilda bestämmelser om befogenheter för tillsynsmyndigheterna att ingripa mot farliga varor som förs in från tredje land finns i *Europaparlamentets och rådets*

339/93 av den 8 februari 1993 om kontroll av att produkter som importerats från tredje land är i överensstämmelse med reglerna om produktsäkerhet.

förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93⁴.

30 b §⁵

En tillsynsmyndighet som överväger att ingripa enligt 30 a § ska först begära att den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten vidtar åtgärder mot tjänsten i fråga. Om tillsynsmyndigheten efter en sådan begäran fortfarande avser att ingripa ska den anmäla åtgärden till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och *Europeiska gemenskapernas kommission*. Ett ingripande enligt 30 a § får ske tidigast femton arbetsdagar efter det att en sådan anmälan gjorts.

I brådskande fall får *ett ingripande enligt 30 a § ske trots bestämmelserna* i första stycket. *Ett sådant ingripande* ska utan dröjsmål anmälas till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och *Europeiska gemenskapernas kommission*.

Vad som föreskrivs i första och andra styckena gäller inte i samband med domstolsförfaranden och brottsutredningar.

En tillsynsmyndighet som överväger att ingripa enligt 30 a § ska först begära att den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten vidtar åtgärder mot tjänsten i fråga. Om tillsynsmyndigheten efter en sådan begäran fortfarande avser att ingripa, ska den anmäla åtgärden till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och *till Europeiska kommissionen*. Ett ingripande enligt 30 a § får ske tidigast femton arbetsdagar efter det att en sådan anmälan gjorts.

I brådskande fall får *tillsynsmyndigheten ingripa enligt 30 a § trots första stycket*. *Ingripandet* ska utan dröjsmål anmälas till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och *till Europeiska kommissionen*.

Första och andra styckena gäller inte i samband med domstolsförfaranden och brottsutredningar.

36 §⁶

Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra beslut som *Europeiska gemenskapernas kommission* fattar med stöd av artikel 13 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet.

Regeringen får även i andra fall än som anges i första stycket meddela

Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra beslut som *Europeiska kommissionen* fattar med stöd av artikel 13 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet.

⁴ EUT L 218, 13.8.2008, s. 30 (Celex 32008R0765).

⁵ Senaste lydelse 2009:1091.

⁶ Senaste lydelse 2007:183.

föreskrifter om förbud mot att tillhandahålla och att exportera en viss typ av vara, om varan medför allvarlig risk för konsumenternas hälsa och säkerhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2.6 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 2 och 27 §§ marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §⁷

Lagen tillämpas

1. då näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet,

2. på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696),

3. då Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen⁸, och

4. då behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt *Euro-* parlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

4. då behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt *Europa-* parlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden⁹.

Bestämmelserna om garantier i 22 § tillämpas inte i fråga om en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare som är etablerad i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Det samma gäller bestämmelserna i 4 § tredje stycket och 7 § när en näringsidkare, som är etablerad i en annan stat än Sverige inom EES, riktar marknadsföring mot en annan näringsidkare.

27 §

Rätten får meddela förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 § att gälla tills vidare om

1. käranden visar sannolika skäl för sin talan, och

2. det skäligen kan befaras att svaranden genom att vidta eller låta bli att vidta en viss handling minskar betydelsen av ett förbud eller åläggande.

I fråga om beslut enligt första stycket tillämpas 15 kap. 5 § *andra fjärde* styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Beslutet får verkställas genast.

I fråga om beslut enligt första stycket tillämpas 15 kap. 5 § *andra-fjärde* styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Beslutet får verkställas genast.

⁷ Senaste lydelse 2010:719.

⁸ EUT L 364, 9.12.2004, s. 1 (Celex 32004R2006).

⁹ EUT L 376, 27.12.2006, s. 36 (Celex 32006L0123).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2.7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

4 §

Sekretess gäller hos Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Sekretess gäller hos Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (2011:000) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

1. för uppgift som tillkommit eller inhämtats med anledning av en rättstvist enligt lagen, om det kan antas att den enskildes ställning som part i tvisten försämras om uppgiften röjs, och

2. för uppgift i övrigt om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket 2 i högst tjugo år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter i ärenden där handlingarna omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

En sakkunnig person på området fick i mars 2010 i uppdrag att utvärdera lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister. Uppdraget redovisades i december 2010 i promemorian Utvärdering av lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (Ds 2010:48). En sammanfattning av promemorians bedömning och förslag finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning finns tillgänglig hos Regeringskansliet (Justitiedepartementet, Ju2011/76/KO).

I lagrådsremissen föreslås också vissa konsekvensändringar i ett par lagar med anledning av att Lissabonfördraget har trätt i kraft och att andra EU-rättsakter har ersatts eller ändrats. Vidare föreslås lagändringar av redaktionell karaktär. Dessa ändringar är av enkel beskaffenhet och en remissbehandling av förslagen har därför bedömts som obehövlig.

4 En ny lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

Regeringens förslag: Försökslagen ersätts av en permanent lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister. Den nya lagen får samma innehåll som försökslagen, med undantag av att en reglering av rättshjälpsfrågor förs över till rättshjälpslagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Finansbolagens Förening* avstyrker förslaget. Föreningen anför att ett klarlagt och underbyggt behov måste styra valet av införande av reglering och att konsumentskyddet är tillräckligt tillgodosett på annat sätt. *Hovrätten för Västra Sverige* anser att det bör övervägas om andra lösningar, t.ex. en ändring av reglerna om rättshjälp och rättegångskostnader, är mer effektiva. Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inte något att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

Försökslagen gäller året ut

Lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (försökslagen) trädde i kraft den 1 december 1997 (prop. 1996/97:104 och bet. 1996/97:LU21). Lagen är tidsbegränsad och gäller efter tre förlängningar till utgången av december 2011 (senast prop. 2005/06:105 och bet. 2005/06:LU33).

Försökslagen ger Konsumentombudsmannen rätt att i en tvist mellan en konsument och en näringsidkare biträda konsumenten som ombud vid allmän domstol och hos Kronofogdemyndigheten. Eftersom lagen införde ett nytt institut på konsumentområdet, ansågs det viktigt att kunna utvärdera verksamheten och bedöma behovet och värdet av ett varaktigt system med Konsumentombudsmannens biträde åt enskilda konsumenter. Försökslagen gjordes därför tidsbegränsad.

När försökslagen infördes begränsades dess tillämpningsområde till finansiella tjänster. Genom en lagändring 2006 utvidgades tillämpningsområdet till att omfatta tvister på hela konsumentområdet. Samtidigt förtydligades i vilka fall Konsumentombudsmannen får medverka som ombud för en konsument med stöd av lagen. Förutsättningarna för detta är numera att tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller att det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas. Det sistnämnda kan t.ex. avse fall då tvisten är av betydelse för en större grupp konsumenter. Med anledning av ändringarna gjordes bedömningen att lagen borde fortsätta att vara av försökskaraktär.

Konsumentombudsmannens biträde behövs

Försökslagen syftar främst till att få till stånd vägledande domstolsavgöranden inom det konsumenträttsliga området, något som under lång tid har varit i det närmaste obefintligt. Den ska också främja prövningen av andra tvister som har ett allmänt konsumentintresse.

Om Konsumentombudsmannen beslutar att biträda konsumenten som ombud, gäller enligt försökslagen särskilda regler om rättegångskostnaderna. I princip svarar staten för såväl konsumentens egna rättegångskostnader som – för den händelse konsumenten förlorar tvisten – motpartens rättegångskostnader. Försökslagen möjliggör därför för enskilda konsumenter att med Konsumentombudsmannens biträde driva viktiga mål utan att riskera höga rättegångskostnader. Risken att behöva betala rättegångskostnader medför att en konsument i praktiken kan tvingas att avstå från att föra sin sak till domstol, även om han eller hon är helt övertygad om att ha rätt. Detta gäller naturligtvis i än högre grad när konsumentens möjlighet att vinna tvisten framstår som osäker, något som av naturliga skäl ofta är fallet när den innehåller en fråga där rättsläget är oklart. Att kostnadsfrågan är avgörande för många konsumenter bekräftas av den utvärdering av försökslagen som har genomförts. Som framgår av promemorian har konsumenter som ansökt om biträde enligt lagen inte sällan uppgett att de saknar ekonomiska förutsättningar att driva frågan på egen hand.

Utän försökslagens reglering skulle rättegångskostnadsrisken alltså förmodligen hindra att principiellt viktiga tvister fördes till domstol. Konsumentens alternativ skulle då i stället vara att inte driva tvisten vidare alls eller – om den lämpade sig för detta – att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden. Där riskerar konsumenten inte att drabbas av några kostnader. För konsumentkollektivet är det dock till nackdel om tvister av allmänt konsumentintresse bara avgörs där, eftersom nämndens avgöranden endast är rekommendationer. Om konsumenter av kostnadsskäl avstår från att föra denna typ av tvister till domstol, försämras möjlig-

heten att tillgodose konsumentkollektivets intresse av att oklara rättsfrågor klarläggs. Också näringsidkarna drabbas, eftersom även de gynnas av att osäkerhet i rättsfrågor undanröjs.

Ett system för kostnadsfritt biträde till konsumenter kan ordnas på flera olika sätt. *Hovrätten för Västra Sverige* anser att det bör övervägas om det är mer effektivt att t.ex. utvidga möjligheten till rättshjälp i konsumenttvister med oklara rättsfrågor, något som skulle innebära att konsumentens talan fördes av en advokat eller en annan jurist som konsumenten själv utsett. En sådan ordning skulle dock sakna flera av fördelarna med att biträde lämnas av Konsumentombudsmannen, som genom sin sakkunskap har unika förutsättningar att överblicka behovet av vägledande avgöranden på det konsumenträttsliga området och driva ett målinriktat arbete med att stärka rättsutvecklingen. En rättshjälpslösning kan också, som hovrätten påpekar, väntas medföra ökade kostnader för det allmänna.

Konsumentombudsmannens biträde till konsumenter har således en viktig funktion att fylla. Som framgår av promemorian har försökslagen i och för sig kommit till användning endast i begränsad omfattning. Sedan den trädde i kraft den 1 december 1997 och till och med utgången av 2003 bifölls drygt 30 ansökningar om biträde. Två domstolsavgöranden (varav ett sakprövat) kom till stånd. Under tiden därefter till och med utgången av september 2010 biföll Konsumentombudsmannen tretton ansökningar, dvs. i genomsnitt två om året. När promemorian upprättades hade fem av dessa ärenden nått domstol. I tre fall förelåg en slutlig dom (i två fall efter sakprövning i hovrätt och i ett fall sedan näringsidkaren eftergett sin talan vid tingsrätt). I ett av de båda pågående målen hade Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd och i det andra, som var under handläggning vid tingsrätt, hade parterna begärt att vissa rättsfrågor skulle hänskjutas till Högsta domstolen. Inget av de fall som gick till domstol gällde finansiella tjänster, lagens ursprungliga tillämpningsområde. I samtliga ärenden om sådana tvister (utom ett som avskrivits till följd av näringsidkarens konkurs) hade nämligen näringsidkaren helt eller delvis gått med på konsumentens krav innan tvisten förts till domstol.

Avsikten med lagen har emellertid aldrig varit att Konsumentombudsmannen ska lämna sitt biträde i någon större utsträckning. Eftersom lagstiftningen är inriktad på principiellt viktiga fall, ligger det i sakens natur att antalet fall blir begränsat. I promemorian dras också slutsatsen att den främsta anledningen till att biträde har lämnats i så liten utsträckning är att för få ansökningar har uppfyllt kriterierna för bifall. *Konsumentverket* instämmer i att detta är ett viktigt skäl men påpekar att en lika viktig orsak är att det i vissa fall är olämpligt att bevilja biträde trots att förutsättningarna för detta i och för sig är uppfyllda, exempelvis när förlikningsrisken är stor eller tvisten kommer att bli prövad i domstol även utan Konsumentombudsmannens inblandning. Verket framhåller att träffsäkerheten de senaste åren har ökat när det gäller att hitta biträdesärenden som kan bli föremål för vägledande domar, något som åstadkommit bl.a. genom hänsynstagande till risken för förlikning. En sådan utveckling kan också skönjas i de ovan redovisade uppgifterna. De fem ärenden från den utvärderade perioden som har nått domstol, liksom det ärende där man för närvarande inväntar tingsrättens beslut i frågan om

hänskjutning till Högsta domstolen, inkom alla till Konsumentombudsmannen 2007 eller senare. Mot denna bakgrund finns det goda skäl att anta att andelen ärenden som leder till ett domstolsavgörande framöver kommer att öka. Som framgår av promemorian kan det dessutom finnas förutsättningar att genom uppsökande verksamhet och informationsinsatser öka antalet ansökningar från konsumenter i lämpliga tvister.

Att den hittillsvarande tillämpningen av försökslagen bara har lett till ett begränsat antal vägledande avgöranden kan alltså inte tas till intäkt för att Konsumentombudsmannens medverkan i tvister inte skulle behövas. Tvärtom är den möjlighet som lagen ger värdefull och det finns också all anledning att anta att Konsumentombudsmannens bidrag till rättsutvecklingen på det konsumenträttsliga området kan öka. Dessutom kan Konsumentombudsmannens möjlighet att biträda konsumenter naturligtvis medföra positiva bieffekter, t.ex. genom att näringsidkare avhåller sig från osunda affärsmetoder som Konsumentombudsmannen kan komma att angripa.

Försökslagen bör ersättas av en permanent lag

Det finns alltså också i fortsättningen behov av den verksamhet som Konsumentombudsmannen i dag bedriver med stöd av försökslagen. Lagen har gällt i nästan fjorton år, vilket är en lång tid för en försöksverksamhet. Erfarenheterna av lagen visar att den fungerar väl och att det i de enskilda fallen går att åstadkomma avsedda resultat. Mot denna bakgrund saknas skäl att förlänga försöksverksamheten. Tiden är i stället mogen för en permanent reglering av Konsumentombudsmannens medverkan i de aktuella tvisterna.

En särskild fråga i sammanhanget är om det finns anledning att vidta några åtgärder för att förhindra förlikning mellan parterna i de ärenden där Konsumentombudsmannen lämnar sitt biträde. En förlikning kan vara till fördel för den enskilde konsumenten men innebär samtidigt att den eftersträvade domstolsprövningen inte kommer till stånd. Som utvärderingen av försökslagen visar är förlikningar en viktig orsak till att lagen på senare år inte har lett till en enda domstolsprövning på det finansiella området. Ett sätt att hindra förlikning i viktiga mål kan vara att låta Konsumentombudsmannen förvärva konsumentens fordran. Därigenom skulle konsumenten få fullt betalt för sin fordran och risken att inte få betalt av näringsidkaren skulle falla på Konsumentombudsmannen. Ett domstolsavgörande skulle därmed kunna åstadkommas även i fall där näringsidkaren är villig att förlikas. En sådan lösning skulle emellertid innebära att Konsumentombudsmannen förvandlades från ombud till part i tvisten, en långtgående åtgärd som inte bör vidtas utan noggranna överväganden. Dessutom skulle det inte hindra näringsidkaren från att undvika en domstolsprövning genom att medge Konsumentombudsmannens talan. Regeringen är mot denna bakgrund inte beredd att för närvarande vidta några åtgärder för att motverka förlikning i de aktuella tvisterna. Det finns också skäl att avvakta Konsumentombudsmannens ansträngningar att försöka identifiera tvister med låg förlikningsrisk. Regeringen kommer dock att följa utvecklingen och det kan finnas anledning att återkomma till frågan.

Sammanfattningsvis har det inte framkommit annat än att försökslagens bestämmelser är ändamålsenliga. Innehållet i försökslagen bör därför i princip föras över till en ny permanent lag. När försöksverksamheten nu görs permanent bör dock den bestämmelse som avser rättshjälp (6 §) föras över till rättshjälpslagen (1996:1619).

5 Lagändringar med anledning av Lissabonfördraget m.m.

Regeringens förslag: Konsekvensändringar med anledning av Lissabonfördraget genomförs i lagen om marknadsföring av kristallglas och i produktsäkerhetslagen. I produktsäkerhetslagen ändras också hänvisningar till följd av andra ändringar i EU-rätten. I lagen om marknadsföring av kristallglas och marknadsföringslagen görs redaktionella ändringar.

Skälen för regeringens förslag: Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen trädde i kraft den 1 december 2009. Genom Lissabonfördraget har de grundläggande fördragen och vissa protokoll som hör till dem ändrats. Ändringarna innebär bl.a. att Europeiska unionen har ersatt och efterträtt Europeiska gemenskapen samt att vissa av unionens institutioner har fått nya namn.

Till följd av Lissabonfördraget bör terminologiska ändringar göras i lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas och produktsäkerhetslagen (2004:451). I produktsäkerhetslagen bör också hänvisningar ändras med anledning av att ett EU-direktiv har ändrats och att en EU-förordning har upphävts och ersatts av en annan.

Vissa redaktionella ändringar bör också göras. I lagen om marknadsföring av kristallglas bör det fullständiga namnet på en EU-förordning skrivas ut. I marknadsföringslagen (2008:486) bör vissa mindre rättelser göras.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De förslagna lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2012. Den nya lagen om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister ska tillämpas även på ärenden enligt försökslagen som har inletts före utgången av 2011. Dessutom ska en övergångsbestämmelse upphävas så att försökslagen inte tillämpas samtidigt med den nya lagen. Detta ska ske den 31 december 2011. Äldre sekretessbestämmelser ska fortfarande gälla för uppgifter i ärenden där handlingarna omhändertagits för arkivering innan den nya lagen träder i kraft.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Försökslagen är tidsbegränsad och gäller till utgången av 2011. Den nya lagen om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister, liksom ändringen i rättshjälpslagen och följdändringen i offentlighets- och sekretesslagen, bör därför träda i kraft den 1 januari 2012.

När försökslagen nu ersätts med en ny lag är det lämpligt att den nya lagen tillämpas på samtliga ärenden, såväl pågående som nya, från det att den träder i kraft. Därför bör den nya lagen förses med en ikraftträdande-bestämmelse som anger att lagen ska tillämpas också på ärenden som har inletts under försökslagens giltighetstid. Vidare bör en övergångsbestämmelse till försökslagen upphävas, eftersom det där anges att försökslagen ska tillämpas på ärenden i vilka Konsumentombudsmannen har beslutat om sitt biträde före utgången av 2011. Den sistnämnda ändringen bör träda i kraft den 31 december 2011.

Uppgifter i ärenden där handlingarna har omhändertagits för arkivering före den nya lagens ikraftträdande bör omfattas av offentlighets- och sekretesslagen i dess äldre lydelse. En övergångsbestämmelse med den innebörden bör därför införas.

Ändringarna i lagen om marknadsföring av kristallglas, produktsäkerhetslagen och marknadsföringslagen bör lämpligen träda i kraft vid samma tidpunkt som övriga lagändringar. Det finns avseende dessa ändringar inte något behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

<p>Regeringens bedömning: Den föreslagna lagstiftningen bedöms inte medföra några ökade kostnader för det allmänna.</p>
--

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* anför att en permanent biträdeslag i sig inte leder till någon kostnadsökning men att ytterligare resurser måste avsättas om Konsumentombudsmannen mer aktivt ska arbeta för att få fram lämpliga ärenden. *Finansinspektionen* och *Konkurrensverket* framhåller vikten av att Konsumentombudsmannen får tillräckliga resurser för sin verksamhet enligt lagen.

Skälen för regeringens bedömning: En permanent möjlighet för Konsumentombudsmannen att företräda konsumenter som ombud medför i sig inga ytterligare kostnader. De kostnader verksamheten kräver redan i dag ska även fortsättningsvis finansieras inom befintliga ramar. Förslaget till lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister får därmed inga konsekvenser för statsbudgeten. Övriga lagändringar medför inga praktiska konsekvenser och därmed inte heller några ökade kostnader.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister

Lagen ersätter lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (försökslagen). Den motsvarar, med undantag för 6 §, i sak försökslagen men har setts över språkligt.

1 § I denna lag finns bestämmelser om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister mellan konsumenter och näringsidkare.

Paragrafen motsvarar 1 § i försökslagen. I paragrafen presenteras det huvudsakliga innehållet i lagen.

2 § I en tvist mellan en konsument och en näringsidkare får Konsumentombudsmannen besluta att biträda konsumenten som ombud vid allmän domstol och hos Kronofogdemyndigheten, om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas.

Paragrafen motsvarar 2 § i försökslagen.

I paragrafen finns den grundläggande bestämmelsen om Konsumentombudsmannens medverkan i tvister.

Enligt paragrafen tillämpas lagen vid en tvist mellan en konsument och en näringsidkare. Begreppen konsument och näringsidkare har samma innebörd som i annan konsumentlagstiftning, se t.ex. 1 a § konsumenttjänstlagen (1985:716) och 1 § konsumentköplagen (1990:932).

Det är konsumenten som är part och huvudman medan Konsumentombudsmannen företräder honom eller henne som ombud. Konsumentombudsmannens medverkan är inte möjlig utan konsumentens samtycke; det krävs att konsumenten ger Konsumentombudsmannen fullmakt och denna kan återkallas när som helst. Som ombud vid allmän domstol har Konsumentombudsmannen de befogenheter och skyldigheter som anges i 12 kap. rättegångsbalken. Bestämmelserna där är i huvudsak också tillämpliga vid Kronofogdemyndigheten, se 2 kap. 6 § utsökningsbalken och 66 § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Att medverkan sker som konsumentens ombud innebär att Konsumentombudsmannen ska förbereda och utföra konsumentens talan och biträda konsumenten såväl före som efter en process. Konsumentombudsmannens medverkan före processen kan t.ex. avse kontakt med näringsidkaren för att inhämta dennes inställning till konsumentens anspråk. Det kan också handla om att utreda sakomständigheterna och att vid behov göra en rättsutredning. Konsumentombudsmannens medverkan efter en process kan t.ex. avse att förklara innebörden av en dom och att diskutera frågan om den ska överklagas eller inte. Det finns inte något som hindrar att Konsumentombudsmannen på konsumentens uppdrag träffar förlikning med näringsidkaren.

Konsumentombudsmannen kan sätta någon annan i sitt ställe under samma förutsättningar som andra rättegångsombud kan, se 12 kap. 13 § rättegångsbalken. Det kan gälla såväl processförberedelserna som själva processandet. Det förutsätts dock att talan normalt utförs av en tjänsteman och att inte t.ex. en advokat anlitas.

Om Konsumentombudsmannen gör bedömningen att det finns skäl för det, kan han eller hon på samma sätt som andra ombud frånträda uppdraget, jfr 12 kap. 18 § andra stycket rättegångsbalken. En anledning till detta kan exempelvis vara att konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter eller att Konsumentombudsmannen, till skillnad från konsumenten, anser att det inte finns skäl att överklaga en dom till högre instans.

Konsumentombudsmannen medverkar sålunda i stort sett på samma sätt som andra ombud. I fråga om de närmare formerna för Konsumentombudsmannens medverkan och ombudsmannens förhållande till konsumenten och näringsidkaren samt till domstolen kan Sveriges advokatsamfunds vägledande regler om god advokatsed vara till ledning.

Konsumentombudsmannens biträde enligt lagen kan avse allmän domstol och Kronofogdemyndigheten. Medverkan torde i praktiken bli aktuell i tvistemål vid domstol, men biträde kan lämnas redan när en ansökan om betalningsföreläggande enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning handläggs hos Kronofogdemyndigheten. Eftersom detta förfarande är avsett för otvistiga fall, torde det dock knappast komma i fråga att Konsumentombudsmannen ansöker om betalningsföreläggande för konsumentens räkning. Om näringsidkaren väntas gå med på konsumentens krav, saknas ju anledning för Konsumentombudsmannen att engagera sig i tvisten. Konsumentombudsmannen kan också t.ex. biträda en konsument inom ramen för det exekutiva förfarandet vid Kronofogdemyndigheten och – sedan myndighetens beslut överklagats – i ett domstolsärende vid allmän domstol. Konsumentombudsmannen kan biträda konsumenten oavsett vilken partsställning denne har i domstolen eller hos Kronofogdemyndigheten.

Som grundläggande förutsättning för att Konsumentombudsmannen ska kunna biträda konsumenten gäller vidare att tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller att det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att den prövas. De två villkoren gäller oberoende av varandra, men sammanfaller i praktiken ofta.

Att tvisten är av betydelse för rättstillämpningen innebär att avgörandet kan bli vägledande för kommande fall. Tvisten kan ha sådan betydelse när det saknas ett domstolsavgörande om frågan eller kanske finns avgöranden med olika utgång. Avgöranden från högsta instans är naturligtvis mest värdefulla som prejudikat, men även underrättsavgöranden kan vara till viss ledning för rättstillämpningen. Även om det finns en tydlig praxis från Allmänna reklamationsnämnden, utesluter inte detta att tvisten ändå kan vara av betydelse för rättstillämpningen och motivera att Konsumentombudsmannen biträder konsumenten. Det kan finnas särskild anledning för Konsumentombudsmannen att överväga ett biträde när det rör sig om ett område där det inte finns någon specifik konsumentskyddande lagstiftning för att på så sätt få fram vägledning om hur annan lagstiftning och allmänna kontraktsrättsliga principer ska tillämpas i konsumentfallen, t.ex. om 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra

rättshandlingar på förmögenhetens område är tillämplig på ett omtvistat standardvillkor.

Ett allmänt konsumentintresse föreligger när det är av betydelse för en större grupp konsumenter att tvisten prövas. Så kan vara fallet när en näringsidkares handlande har drabbat många konsumenter på likartat sätt.

Av formuleringen att Konsumentombudsmannen ”får” biträda konsumenten som ombud följer att Konsumentombudsmannen har rätt men inte skyldighet att lämna sitt biträde till en enskild konsument som önskar det. Konsumentombudsmannen kan efter en lämplighetsbedömning avstå från att lämna sitt biträde även när de förutsättningar som anges i paragrafen är uppfyllda. Vid bedömningen av om biträde ska lämnas kan Konsumentombudsmannen beakta exempelvis risken för att konsumenten och näringsidkaren förlikas (med följderna att det eftersträvade vägledande avgörandet inte kommer till stånd). Konsumentombudsmannen kan också behöva ta hänsyn till de resurser som står till förfogande när det gäller t.ex. personal och medel för att betala näringsidkarens rättegångskostnader i händelse av förlust. Naturligtvis måste också konsumentens förmåga och vilja att själv driva sin sak beaktas.

Det är inte meningen att Konsumentombudsmannen ska ta sig an en tvist enbart av det skälet att den enskilde av någon anledning befinner sig i en pressande situation i ekonomiskt eller personligt hänseende. En annan omständighet som inte har någon självständig betydelse för frågan om Konsumentombudsmannen ska medverka är att tvisten är av stor ekonomisk betydelse för konsumenten. Att det omtvistade beloppet är litet hindrar inte att Konsumentombudsmannen lämnar sitt biträde om bedömningen görs att det behövs ett vägledande avgörande; tvärtom kan Konsumentombudsmannens medverkan då vara särskilt betydelsefull eftersom processkostnaderna annars kan avskräcka konsumenten från att driva sin tvist i domstol. När tvisteföremålets värde uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller särskilda regler om rättegångskostnader, som bl.a. innebär att den som vinner målet inte får sina ombudskostnader ersatta av motparten, se 18 kap. 8 a § rättegångsbalken. Som huvudregel är det då inte heller möjligt att få rättshjälp, se 11 § 4 rättshjälpslagen (1996:1619). På motsvarande sätt behöver det inte vara mer motiverat att Konsumentombudsmannen deltar bara för att tvisten rör ett stort belopp. Avgörande är alltid om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att den prövas.

Den nya lagen och lagen (2002:599) om grupprättegång kompletterat varandra. Konsumentombudsmannen får välja den väg som bedöms mest effektiv och lämplig i det enskilda fallet.

Det är Konsumentombudsmannen som beslutar om medverkan enligt lagen. Konsumentombudsmannen prövar således ensam om förutsättningarna för biträde är uppfyllda. Konsumentombudsmannens beslut får inte överklagas, se 7 §.

3 § Under den tid som Konsumentombudsmannen är ombud enligt denna lag ska konsumenten få de förmåner som avses i 16–20 §§ rättshjälpslagen (1996:1619). Kostnaderna för förmånerna ska stanna på staten.

Konsumentombudsmannen beslutar om en sådan utredning som avses i 17 § rättshjälpslagen samt om ersättning till den som medverkat vid utredningen.

Paragrafen motsvarar 3 § i försökslagen.

Enligt *första stycket* får konsumenten under den tid som biträde lämnas av Konsumentombudsmannen förmåner som motsvarar dem som enligt 16–20 §§ rättshjälpslagen tillkommer den som har beviljats rättshjälp. Det gäller bl.a. kostnader för bevisning vid allmän domstol, utredningskostnader samt ansökningsavgifter. Ersättning för bevisning betalas som regel ut enligt förordningen (1982:805) om ersättning av allmänna medel till vittnen, m.m. Konsumenten är inte heller skyldig att ställa säkerhet för att få till stånd kvarstad eller någon annan liknande åtgärd, om detta skulle vara aktuellt.

Kostnaderna för förmånerna ska stanna på staten. Detta stämmer överens med vad som gäller enligt rättshjälpslagen.

Kostnaden för konsumentens resa och uppehälle ersätts inte enligt denna bestämmelse. Dessa kostnader kan ersättas av allmänna medel enligt 11 kap. 6 § rättegångsbalken om det är skäligt med hänsyn till konsumentens ekonomiska förhållanden, de kostnader som kan uppstå i samband med inställelsen och omständigheterna i övrigt.

Konsumentombudsmannens biträde till konsumenten är kostnadsfritt för konsumenten. Detta gäller såväl Konsumentombudsmannens egna kostnader som kostnaden för ett eventuellt ombud som Konsumentombudsmannen har anlitat med stöd av fullmakten.

Konsumentens rätt till ersättning enligt denna paragraf gäller endast kostnader som har uppkommit efter det att Konsumentombudsmannen har blivit ombud. Om konsumenten har haft kostnader som hänför sig till tiden dessförinnan, får han eller hon själv svara för dem om de inte omfattas av rättshjälp. För sådana kostnader kan konsumenten få ersättning av näringsidkaren enligt 18 kap. rättegångsbalken under de förutsättningar som gäller för det.

Om Konsumentombudsmannen beslutar att inte längre företräda konsumenten eller om konsumenten anmäler att han eller hon vill föra sin talan själv eller genom någon annan, får konsumenten själv stå för kostnader som uppkommer därefter. Enligt 35 § rättshjälpslagen kan den vars rättshjälp upphör bli skyldig att själv bära kostnaderna för denna, vilket kan innebära att de förmåner han eller hon erhållit ska återbetalas. Någon motsvarande återbetalningsskyldighet har inte ansetts motiverad i de fall då Konsumentombudsmannens biträde enligt denna lag har upphört.

Enligt *andra stycket* är det Konsumentombudsmannen som beslutar i fråga om sådan utredning som avses i 17 § rättshjälpslagen och om ersättning enligt samma paragraf. Konsumenten kan alltså inte själv besluta att hämta in sådan utredning. Konsumentombudsmannens beslut är inte överklagbart, se 7 §.

4 § Om Konsumentombudsmannen enligt denna lag biträder en konsument vid talan i allmän domstol, ska bestämmelserna om tvistemål om mindre värden i 1 kap. 3 d §, 10 kap. 8 a § och 18 kap. 8 a § rättegångsbalken inte tillämpas.

Paragrafen motsvarar 4 § i försökslagen.

Enligt paragrafen ska de särskilda reglerna om s.k. förenklade tvistemål inte tillämpas i fråga om rättens sammansättning, rättegångskostnader och forum i konsumentmål när Konsumentombudsmannen biträder

en konsument. Detta innebär att rätten kan bestå av tre domare och att rättegångskostnaderna kan ersättas fullt ut enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken. Bestämmelsen innebär också att den särskilda forumregeln i 10 kap. 8 a § rättegångsbalken om att en konsument kan väcka talan vid rätten i den ort där konsumenten har sitt hemvist inte ska tillämpas.

Enligt 10 kap. 15 § rättegångsbalken är en ändring som har inträtt i ett förhållande som gjort domstolen behörig utan verkan sedan svaranden har delgetts stämningen. Om konsumenten har väckt talan innan Konsumentombudsmannen har beslutat att medverka enligt lagen och näringsidkaren har hunnit delges stämningen, är därför rätten i orten där konsumenten har sitt hemvist behörig trots det som sägs i förevarande paragraf.

Om Konsumentombudsmannen inträder i en tvist först efter det att målet har börjat handläggas enligt det särskilda förfarandet för förenklade tvistemål, ska målet till följd av denna paragraf överföras till ordinär handläggning. Skulle Konsumentombudsmannen därefter besluta att avträda som ombud, torde målet däremot inte kunna lottas om för att återigen handläggas enligt reglerna om förenklade tvistemål (jfr prop. 1973:87 s. 175 och rättsfallet NJA 1982 s. 723).

5 § Om konsumenten enligt 18 kap. rättegångsbalken är skyldig att ersätta näringsidkaren för dennes rättegångskostnader, ska staten i stället för konsumenten förpliktas att betala dessa kostnader. Staten svarar dock inte för näringsidkarens kostnader om dessa uppstått efter det att Konsumentombudsmannen upphört att vara ombud och näringsidkaren underrättats om detta.

Om näringsidkaren genom handlande som avses i 18 kap. 6 § rättegångsbalken orsakat uppskov i målet eller på annat sätt vållat kostnad för Konsumentombudsmannen, är näringsidkaren skyldig att ersätta staten för denna kostnad.

Paragrafen motsvarar 5 § i försökslagen.

I paragrafens *första stycke* regleras ansvaret för näringsidkarens rättegångskostnader i de fall konsumenten enligt 18 kap. rättegångsbalken är skyldig att ersätta dessa.

Rättegången i de mål där Konsumentombudsmannen biträder en konsument enligt denna lag följer i huvudsak reglerna i rättegångsbalken. Om näringsidkaren vinner målet, ska näringsidkaren enligt huvudregeln i 18 kap. 1 § rättegångsbalken få ersättning för sina rättegångskostnader. Ersättningen ska enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken fullt motsvara kostnaderna för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde.

I de fall konsumenten enligt rättegångsbalken skulle vara skyldig att helt eller delvis ersätta näringsidkarens rättegångskostnader, ska domstolen ålägga staten att betala dessa kostnader i stället för konsumenten. Detta ska ske oavsett när Konsumentombudsmannen har inträtt i processen.

Staten svarar inte för rättegångskostnader som uppstått för näringsidkaren sedan Konsumentombudsmannen upphört att vara ombud och näringsidkaren underrättats om detta. Dessa kostnader får konsumenten själv svara för.

Av 3 § följer att Konsumentombudsmannens kostnader inte betalas av konsumenten. Konsumentombudsmannen är inte part. Den ersättningskyldighet för motpartens rättegångskostnader som kan åläggas närings-

idkaren enligt 18 kap. rättegångsbalken kommer därför inte att omfatta de kostnader Konsumentombudsmannen har haft. Normalt sett kommer näringsidkaren således inte att drabbas av Konsumentombudsmannens kostnader. Om näringsidkaren på grund av vårdslös eller försumlig processföring har vållat kostnader för Konsumentombudsmannen, är näringsidkaren dock enligt *andra stycket* skyldig att ersätta staten för dessa kostnader.

I fråga om näringsidkarens ansvar för konsumentens rättegångskostnader gäller 18 kap. rättegångsbalken.

6 § I 32 § 7 rättshjälpslagen (1996:1619) finns bestämmelser om att beviljad rättshjälp ska upphöra om Konsumentombudsmannen beslutar att biträda konsumenten.

Enligt 32 § 7 rättshjälpslagen ska eventuell rättshjälp upphöra om Konsumentombudsmannen beslutar att biträda konsumenten. Det har ansetts motiverat att erinra om detta i förevarande lag.

7 § Konsumentombudsmannens beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen motsvarar 7 § i försökslagen.

Enligt paragrafen är Konsumentombudsmannens beslut enligt lagen inte överklagbara. Ett beslut att biträda eller inte biträda en konsument kan alltså inte överklagas. Detsamma gäller t.ex. beslut att frånträda ett uppdrag som ombud.

Kraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Lagen tillämpas även på ärenden enligt lagen (1997:379) om försöksverk-samhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister som inlets före utgången av 2011.

Första punkten innebär att lagen träder i kraft den 1 januari 2012. Enligt *andra punkten* är lagen tillämplig även på ärenden som inlets under försökslagens giltighetstid. Det kan vara fråga både om ärenden i vilka det redan finns ett beslut om biträde och om nyare ärenden där det ännu inte har vidtagits några handläggningsåtgärder eller enbart inledande sådana. Försökslagen och den nya lagen tillämpas således inte samtidigt utan från och med den 1 januari 2012 tillämpas enbart den nya lagen.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas

1 § Denna lag gäller näringsidkares marknadsföring av sådana produkter av glas som omfattas av nummer 7013 i *Europeiska unionens tulltaxa i bilaga 1 till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och ståtiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan.*

I paragrafen har orden Europeiska gemenskapens bytts ut mot Europeiska unionens till följd av Lissabonfördraget. Vidare har den EU-förordning som paragrafen hänvisar till benämmts med sitt fullständiga namn.

8.3 Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1996:1619)

32 § Rättshjälp ska upphöra om

1. rättshjälpsavgift inte betalas enligt 25 §,
2. den rättssökande har lämnat oriktiga uppgifter och rättshjälp inte skulle ha beviljats om riktiga uppgifter hade lämnats,
3. den rättssökande uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har lämnat oriktiga uppgifter, som varit ägnade att leda till för låg rättshjälpsavgift,
4. den rättssökandes ekonomiska förhållanden har ändrats så att han eller hon inte längre är berättigad till rättshjälp,
5. ett rättshjälpsbiträde entledigas utan att ett annat rättshjälpsbiträde förordnas,
6. det med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde samt omständigheterna i övrigt inte längre är rimligt att staten bidrar till den rättssökandes kostnader, *eller*
7. *Konsumentombudsmannen beslutar att biträda den rättssökande enligt lagen (2011:000) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister.*

I paragrafen, som också har redigerats språkligt, har ett sjunde fall då rättshjälpen ska upphöra lagts till. Tillägget motsvarar vad som hittills har gällt enligt 6 § lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister. Enligt den nya bestämmelsen ska rättshjälpen upphöra om Konsumentombudsmannen beslutat att biträda den rättssökande enligt den nya lagen.

35 § Om rättshjälpen upphör på någon av de grunder som anges i 32 § 1–6, ska den rättssökande i skäligen omfattning *betala tillbaka* kostnaderna för rättshjälpen till staten.

Om rättshjälpen upphör på *någon av de grunder* som anges i 32 § 7 och 33 §, ska de kostnader för rättshjälpen som överstiger rättshjälpsavgiften inte återbetalas till staten.

Paragrafen har ändrats på så sätt att återbetalningsskyldighet enligt första stycket bara kommer i fråga om rättshjälpen upphör på någon av de grunder som anges i de första sex punkterna i 32 §. Den nya sjunde punkten har således undantagits, vilket innebär att en rättssökande inte kan åläggas någon återbetalningsskyldighet om rättshjälpen upphör på grund av att Konsumentombudsmannen beslutar att biträda honom eller henne. Den rättssökande ska därmed endast betala rättshjälpsavgiften, vilket uttryckligen framgår av andra stycket.

Paragrafen har också setts över språkligt.

8.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 december 1997 och gäller till utgången av december månad 2011.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna har ändrats på så sätt att andra stycket utgått. Enligt detta skulle lagen tillämpas även på ärenden i vilka Konsumentombudsmannen beslutat om sitt biträde före utgången av december månad 2011. Till följd av ändringen kommer försökslagen alltså inte att tillämpas efter 2011.

8.5 Förslaget till lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451)

1 § Denna lag syftar till att säkerställa att varor och tjänster som tillhandahålls konsumenterna inte orsakar skada på person.

Genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet, *senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 596/2009*.

I paragrafen har hänvisningen till ett direktiv ändrats med anledning av att direktivet har ändrats.

4 § Bestämmelserna i 7–9, 11 och 12 §§ *ska* inte tillämpas på varor när det gäller risker som omfattas av särskilda säkerhetskrav i någon annan författning eller i en *EU-förordning*.

Bestämmelserna i 13–18 och 20–45 §§ *ska* inte tillämpas på varor i den utsträckning det i någon annan författning som genomför ett *EU-direktiv* eller i en *EU-förordning* finns bestämmelser som reglerar samma fråga och som har samma syfte.

Bestämmelser i någon annan författning än som avses i andra stycket *ska* tillämpas på varor i stället för 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 eller 45 §, i den utsträckning bestämmelserna reglerar samma fråga och har samma syfte samt uppfyller motsvarande krav i denna lag.

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget genom att orden EG-förordning och EG-direktiv har bytts ut mot EU-förordning och EU-direktiv. Den har också moderniserats språkligt och setts över redaktionellt.

11 § En vara som uppfyller en svensk standard som överför en Europastandard *ska* anses säker i fråga om sådana risker som omfattas av standarden, om *Europeiska kommissionen har offentliggjort en hänvisning till standarden i Europeiska unionens officiella tidning enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet*.

Hänvisningar till sådana standarder kungörs av den myndighet som regeringen bestämmer.

Till följd av Lissabonfördraget har i paragrafen namnet Europeiska gemenskapernas kommission ersatts med Europeiska kommissionen. Paragrafen har också justerats språkligt.

12 § När man i andra fall än som avses i 11 § ska bedöma om en vara eller tjänst är säker ska särskilt beaktas

1. andra svenska standarder än sådana som avses i 11 §,
2. rekommendationer från *Europeiska kommissionen* med riktlinjer för bedömningen av varors eller tjänsters säkerhet,
3. god sed för produktsäkerhet i den berörda branschen,
4. den aktuella vetenskapliga och tekniska kunskapsnivån, och
5. den skyddsnivå som konsumenterna rimligen kan förvänta sig.

I paragrafen har namnet Europeiska gemenskapernas kommission ändrats till Europeiska kommissionen med anledning av Lissabonfördraget. Därutöver har paragrafen justerats språkligt.

27 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud får meddelas även om en vara ska anses säker enligt 11 § eller en vara eller tjänst uppfyller sådana kriterier som anges i 12 §, om det visar sig att varan eller tjänsten trots detta är farlig.

Särskilda bestämmelser om befogenheter för tillsynsmyndigheterna att ingripa mot farliga varor som förs in från tredje land finns i *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93*.

I paragrafen har hänvisningen till en numera upphävd förordning ändrats till en hänvisning till den förordning som har ersatt denna. Språkliga justeringar har också gjorts.

30 b § En tillsynsmyndighet som överväger att ingripa enligt 30 a § ska först begära att den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten vidtar åtgärder mot tjänsten i fråga. Om tillsynsmyndigheten efter en sådan begäran fortfarande avser att ingripa, ska den anmäla åtgärden till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och till *Europeiska kommissionen*. Ett ingripande enligt 30 a § får ske tidigast femton arbetsdagar efter det att en sådan anmälan gjorts.

I brådskande fall får *tillsynsmyndigheten ingripa enligt 30 a § trots* första stycket. *Ingripandet* ska utan dröjsmål anmälas till den behöriga myndigheten i etableringsmedlemsstaten och till *Europeiska kommissionen*.

Första och andra styckena gäller inte i samband med domstolsförfaranden och brottsutredningar.

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget genom att namnet Europeiska gemenskapernas kommission har ersatts med Europeiska kommissionen. Vissa redaktionella ändringar har också gjorts.

36 § Regeringen får meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra beslut som *Europeiska kommissionen* fattar med stöd av artikel 13 i Europaparlamentets

och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produkt-säkerhet.

Regeringen får även i andra fall än som anges i första stycket meddela föreskrifter om förbud mot att tillhandahålla och att exportera en viss typ av vara, om varan medför allvarlig risk för konsumenternas hälsa och säkerhet.

Till följd av Lissabonfördraget har i paragrafen namnet Europeiska gemenskapernas kommission ersatts med Europeiska kommissionen.

8.6 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

2 § Lagen tillämpas

1. då näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet,

2. på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696),

3. då Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsument-skyddslagstiftningen, och

4. då behörig myndighet fullgör sina skyldigheter enligt *Europaparlamentets* och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Bestämmelserna om garantier i 22 § tillämpas inte i fråga om en tjänst som tillhandahålls av en näringsidkare som är etablerad i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Detsamma gäller bestämmelserna i 4 § tredje stycket och 7 § när en näringsidkare, som är etablerad i en annan stat än Sverige inom EES, riktar marknadsföring mot en annan näringsidkare.

I paragrafen har ordet Europaparlamentets rättats.

27 § Rätten får meddela förbud enligt 23 § eller åläggande enligt 24 eller 25 § att gälla tills vidare om

1. käranden visar sannolika skäl för sin talan, och

2. det skäligen kan befaras att svaranden genom att vidta eller låta bli att vidta en viss handling minskar betydelsen av ett förbud eller åläggande.

I fråga om beslut enligt första stycket tillämpas 15 kap. 5 § *andra-fjärde* styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken. Beslutet får verkställas genast.

När marknadsföringslagen infördes kom ett tillstreck att falla bort mellan orden andra och fjärde i andra stycket, som var avsett att motsvara 20 § andra stycket i den äldre marknadsföringslagen (1995:450). Genom ändringen åtgärdas detta.

8.7 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

33 kap.

4 § Sekretess gäller hos Konsumentombudsmannen i ärende enligt *lagen (2011:000) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister*

1. för uppgift som tillkommit eller inhämtats med anledning av en rättstvist enligt *lagen*, om det kan antas att den enskildes ställning som part i tvisten försämras om uppgiften röjs, och

2. för uppgift i övrigt om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket 2 i högst tjugo år.

Paragrafen har ändrats på så sätt att hänvisningen till *lagen (1997:379)* om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister har ersatts med en hänvisning till den nya *lagen*.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter i ärenden där handlingarna omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder *lagen* i kraft den 1 januari 2012, dvs. samtidigt som *lagen om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister*. Sistnämnda lag tillämpas enligt sina övergångsbestämmelser även i ärenden enligt *försökslagen* som inletts före utgången av 2011. *Försökslagen* kommer alltså inte att tillämpas efter 2011 och det behövs därför inte någon övergångsbestämmelse till ändringen i *sekretesslagen* såvitt avser pågående ärenden. Däremot finns i *andra punkten* en bestämmelse som medför att lagrummet i dess äldre lydelse ska tillämpas på uppgifter i ärenden där handlingarna har omhändertagits för arkivering före ikraftträdandet. Sekretessen i avslutade ärenden som har handlagts enligt *försökslagen* kvarstår därmed.

Sammanfattning av departementspromemorian (Ds 2010:48)

Lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister innehåller bestämmelser som tillåter att Konsumentombudsmannen vid allmän domstol eller Kronofogdemyndigheten biträder en konsument som ombud i en tvist med en näringsidkare, om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas. Syftet med lagen är således inte att tillgodose en enskild konsuments behov av ett rättsligt ombud i tvisten med näringsidkaren. Syftet är i stället att tillgodose konsumentkollektivets behov av att oklara rättsfrågor inom det konsumenträttsliga området kan klargöras genom avgöranden av domstol, gärna i högre instans. Att Konsumentombudsmannen på det i lagen angivna sättet kan medverka till att oklara rättsfrågor klargörs konstateras i promemorian vara av värde inte bara för konsumentkollektivet utan också för näringsidkarna.

I promemorian konstateras vidare att lagens huvudsyfte – att åstadkomma en prejudikatbildning på det konsumenträttsliga området – hittills inte kunnat uppfyllas annat än i begränsad omfattning. Huvudorsaken till detta konstateras i promemorian vara att det inte funnits tillräckligt med ansökningar om biträde av Konsumentombudsmannen som uppfyllt de kriterier för biträde som följer av lagen. Däremot finns det inget som tyder på att lagens utformning i sig skulle hindra att syftet kan tillgodoses. I promemorian pekas på vissa åtgärder som skulle kunna något öka antalet prejudikat. På grund härav och då lagen i andra avseenden medför vissa fördelar föreslås i promemorian att den ifrågavarande lagstiftningen ska fortsätta att gälla. Den bör dock inte längre vara av försökskaraktär. I stället bör den nuvarande lagen ersättas av en permanent lag med i princip samma innehåll.

Det har inte framkommit att det skulle finnas något behov av några ändringar i lagens detaljregler. Några sådana ändringar föreslås därför inte.

Förslaget medför inte några kostnadseffekter för det allmänna.

1. Förslag till lag om medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister mellan konsumenter och näringsidkare och om rättegången i sådana fall.

2 § I en tvist mellan en konsument och en näringsidkare får Konsumentombudsmannen biträda konsumenten som ombud vid allmän domstol och Kronofogdemyndigheten, om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas.

3 § Under den tid som Konsumentombudsmannen är ombud enligt denna lag ska konsumenten få de förmåner som avses i 16–20 §§ rättshjälpslagen (1996:1619). Kostnaderna för dessa förmåner ska stanna på staten.

Konsumentombudsmannen beslutar om sådan utredning som avses i 17 § rättshjälpslagen samt om ersättning till den som medverkat vid utredningen.

4 § Om Konsumentombudsmannen enligt denna lag biträder en konsument vid talan i allmän domstol, ska bestämmelserna om tvistemål om mindre värden i 1 kap. 3 d §, 10 kap. 8 a § och 18 kap. 8 a § rättegångsbalken inte tillämpas.

5 § Om konsumenten enligt bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken är skyldig att ersätta näringsidkaren dennes rättegångskostnader, ska staten i stället för konsumenten förpliktas betala dessa kostnader. Staten svarar dock inte för näringsidkarens kostnader som uppstått efter det att Konsumentombudsmannen upphört att vara ombud och näringsidkaren underrättats om detta.

Om näringsidkaren genom handlande som avses i 18 kap. 6 § rättegångsbalken föranlett uppskov i målet eller på annat sätt vållat kostnad för Konsumentombudsmannen, är näringsidkaren skyldig att ersätta staten sådan kostnad.

6 § Har en konsument beviljats rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619) ska rättshjälpen upphöra, om Konsumentombudsmannen beslutar att biträda konsumenten. Konsumenten ska i ett sådant fall endast betala rättshjälpsavgift.

7 § Konsumentombudsmannens beslut enligt denna lag får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister ska samtidigt upphöra att gälla. Bilaga 2

2. Lagen tillämpas även på ärenden i vilka Konsumentombudsmannen med stöd av lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister beslutat om sitt biträde före utgången av december månad 2011.

2. Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap. 4 §

Sekretess gäller hos Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Sekretess gäller hos Konsumentombudsmannen i ärende enligt lagen (2011:000) om medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

1. för uppgift som tillkommit eller inhämtats med anledning av en rättstvist enligt lagen, om det kan antas att den enskildes ställning som part i tvisten försämras om uppgiften röjs, och

2. för uppgift i övrigt om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket 2 i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Förteckning över remissinstanserna

Promemorian Utvärdering av lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (Ds 2010:48) har remitterats till Hovrätten för Västra Sverige, Stockholms tingsrätt, Marknadsdomstolen, Domstolsverket, Rättshjälpsmyndigheten, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Statskontoret, Finansinspektionen, Kammarkollegiet, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Konkurrensverket, Regelrådet, Myndigheten för radio och tv, Finansbolagens Förening, Fondbolagens förening, Företagarna, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Konsumenternas elrådgivningsbyrå, Konsumenternas försäkringsbyrå, Konsumenternas tele-, TV- och Internetbyrå, Konsumentvägledarnas förening, Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets regelnämnd (NNR), Svensk Handel, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Aktiesparares Riksförbund, Sveriges Försäkringsförbund och Sveriges Konsumenter.